TOIMINTAKERTOMUS 2019

SUOMEN KIRJASTOSEURA
FINLANDS BIBLIOTEKSFÖRENING
FINNISH LIBRARY ASSOCIATION

Sisältö

MITÄ TEEMME 3

TOIMINNANJOHTAJAN TERVEISET 4

VIESTINNÄN JA TAPAHTUMIEN TUNNUSLUKUJA 10

JÄSENISTÖ, VUOSIKOKOUS JA TYÖRYHMÄT 12

HALLINTO JA TALOUS 15

KANSAINVÄLINEN TYÖ 17

LAUSUNNOT, KANNANOTOT JA SELVITYKSET 20

MUUT LAUSUNNOT , SELVITYKSET JA JULKAISUT 21

JÄSENYYDET JA EDUSTUKSET KOKOUKSISSA JA JÄRJESTÖISSÄ 22

ANSIOMERKIT 23

KANSIKUVA:

Mitä teemme?

Suomen kirjastoseura ry edistää kirjastojen asemaa. Nostamme kirjastoasioita yhteiskunnalliseen keskusteluun, annamme lausuntoja ja kannanottoja, tarjoamme asiantuntijatietoa kirjastoista sekä kehitämme alan ammattilaisten osaamista.

STRATEGISET TAVOITTEET VUOSILLE 2016–2020

Kehitämme kirjastojen toimintaedellytyksiä

Vaikutamme Suomen yleisten kirjastojen toimintaedellytyksiin paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Toimimme kirjastojen edunvalvojana. Tuotamme tietoa ja tarinoita kirjastoista. Tavoitteena on syventää kunnallisten päättäjien ja kansanedustajien tietoisuutta kirjastopalvelujen merkityksestä lukutaidolle ja yhdenvertaisuudelle.

Kasvatamme jäsenmäärää ja laajennamme osallistumismahdollisuuksia

Kasvatamme jäsenmäärää 2300 henkilöön vuoteen 2020 mennessä. Suurin jäsenryhmä seurassa ovat kirjastoalan ammattilaiset. Lisäämme organisaatiojäsenten määrää sekä tarjoamme jäsenyyttä aktiivisemmin kirjastojen ystäville. Olemme houkutteleva ja luotettava yhteistyökumppani.

Vahvistamme kirjastoalan osaajien ammatillista identiteettiä

Olemme aktiivinen taustatuki kirjastoalan ammattilaisille. Tunnistamme muuttuvat osaamistarpeet sekä muuttuvan asiakaskunnan tarpeet ja pidämme kirjastoammattilaiset ajan hermolla. Julkaisemme Kirjastolehteä ja järjestämme joka toinen vuosi alan suurimman ammattitapaamisen eli Kirjastopäivät. Tarjoamme työryhmätyöskentelyn kautta mahdollisuuden verkostoitua ja kehittää omaa ammattitaitoa.

Näymme ja kuulumme kansainvälisesti

Toimimme aktiivisesti kirjastoalan kansainvälisissä järjestöissä sekä pohjoismaisten kirjastoseurojen yhteistyössä. Tuemme viestinnällä, koulutuksella ja rahoituksella suomalaisten alan ammattilaisten näkymistä alan foorumeilla. Edistämme erityisesti nuorten ammattilaisten kansainvälistymistä.

RAUHA MAARNO. KUVA: JOHANNA KOSKELA

Toiminnanjohtajan terveiset

Vuosi 2019 oli supervaalivuosi. Huhtikuussa järjestettiin eduskuntavaalit ja toukokuussa europarlamenttivaalit. Me kiinnityimme vaaleihin lukutaidon teemalla. Yhdessä 14 kirja-alan järjestön kanssa veimme päättäjille ja ehdokkaille viestiä lukutaidon merkityksestä. Yhteinen viesti oli, että hallitusohjelmaan tarvitaan vahvoja sitoumuksia lukutaidon ja lukemisen edistämiseksi.

Kirjastojen osalta oli hienoa nähdä, että ennen eduskuntavaaleja järjestämässämme vaalipaneelissa lähes kaikki puolueet kannattivat kuntien yhteisen e-kirjaston kokeilemista.

Myöhemmin pääsimme riemuitsemaan vaalilupauksen toteutumisesta. Eduskunnan valtiovarainvaliokunta esitti joulun alla valtion budjettiin vuodelle 2020 kaikkiaan 1,4 miljoonan euron lisäsatsauksen lukutaitoon. Pottiin sisältyi myös avustus yleisille kirjastoille kuntien yhteistä e-kirjastoa koskevaan selvitystyöhön.

Olemme Kirjastoseurassa usean vuoden ajan pitäneet esillä epätasa-arvoa e-kirjojen alueellisessa saatavuudessa. Osa kuntien kirjastoista tarjoaa kattavat kokoelmat e-kirjoja, toisissa taas tarjonta on todella vähäistä.

Nyt kirjastot voivat lähteä selvittämään laajassa yhteistyössä kirja-alan kanssa mallia, joka sopii niin kirjastoille, kirjailijoille kuin kustantajille, asiakkaita unohtamatta. On hienoa, että Suomessa uskotaan uuteen lukemisen kulttuuriin ja edistetään lukemista.

Syytä uskoon onkin, sillä Suomen yleisissä kirjastoissa paukuteltiin ennätyksiä vuonna 2019. Tuoreen Helsingin keskustakirjasto Oodin kävijämäärä ylitti

PUHEENJOHTAJA ANTTI RINTEEN JOHDOLLA KÄYTYJEN HALLITUSNEUVOTTELUJEN TULOS JULKAISTIIN KESKUSTAKIRJASTO OODISSA 3.6.2019. KUVA: VILLE VAARNE

3 miljoonaa. Oodi palkittiin vuoden 2019 Public Library of the Year -palkinnolla Ateenassa kirjastoalan maailmankongressissa, jossa myös me olimme paikalla.

Suomalaiset kirjastot herättivät vuoden aikana laajaa kiinnostusta maailmalla. Myös Suomen tuore hallitus innostui keväällä 2019 pistämään pystyyn kirjastokiertueen, jossa ministerit kiersivät kirjastoissa kertomassa hallitusohjelmasta ja keskustelemassa paikallisten asukkaiden kanssa. Hyvää näkyvyyttä, joka toivottavasti lisää päättäjien ymmärrystä kirjastoista demokratian tukipylväinä.

Myös Kirjastopäivillä Helsingissä tehtiin yleisöennätys, kun yli 700 alan ammattilaista ja sidosryhmien edustajaa oli mukana verkostoitumassa ja oppimassa uutta. Kasvanut kumppaniyhteistyö vuoden aikana toi toimintaamme laajaa vaikuttavuutta. Yhteistyö kirjastojen, järjestöjen ja yritysten kanssa on meille jatkossa vielä entistäkin tärkeämpää. Pidetään linjat auki.

Rauha Maarno
toiminnanjohtaja vuodesta 2015

Tapahtumat ja kampanjat

KIRJASTON PÄIVÄ

Uutta kirjastojen kampanjapäivää eli Kirjaston päivää vietettiin ensimmäisen kerran 19.3.2019. Kirjaston päiväksi valittiin 19.3., joka on myös Minna Canthin ja tasa-arvon päivä.

Päivän aikana useat kirjastot lähtivät ulos kirjaston tiloista esimerkiksi kouluihin ja kauppakeskuksiin. Kampanjapäivää koordinoi Kirjastoseura ja paikallisesti tapahtumajärjestäjinä toimivat kirjastot. Vuonna 2019 kampanjassa oli mukana 62 kirjastoa ympäri Suomen.

Kirjastoseura tuotti päivän tunnuksen, julkaisi kirjastofaktat ja järjesti myös Ääni lukemiselle -vaalipaneelin Helsingin keskustakirjasto Oodissa, koska kevät oli eduskuntavaalien kampanja-aikaa. Mukana keskustelemassa olivat ovat muun muassa Maria Ohisalo, Silvia Modig ja Pia Viitanen. Keskustelun juonsi toimittaja Emmi Nuorgam.

Kehitämme jatkossa edelleen Kirjaston päivän konseptia ja viestintää. Tavoitteena on sitouttaa entistä useampia kirjastoja mukaan ja tarjota vielä parempaa viestinnällistä materiaalia päivän tueksi.

Lainaus palautteesta:

”Hieno uusi tapahtumapäivä kirjastoille! Kuusi faktaa kirjastosta voisi olla seuraavalla kerralla esimerkiksi infografiikan muodossa, eli olisi vähemmän tekstiä, enemmän kuvilla havainnollistettu esimerkiksi kirjastotilastoja tai sitä, mitä kaikkea kirjastoissa tehdään.”

OSALLISTUJIA KULTTUURITALOLLA KIRJASTOPÄIVILLÄ 2019. KUVA: VILLE VAARNE

KIRJASTON PÄIVÄN ÄÄNI LUKEMISELLE -VAALIPANEELI OODISSA 19.3.2019. KUVA: VILLE VAARNE

KIRJASTOPÄIVÄT

Suomen kirjastoseuran järjestämät valtakunnalliset Kirjastopäivät on Suomen suurin kirjastoalan tapahtuma. Kirjastopäiviä vietetään joka toinen vuosi. Kirjastopäivät ovat alan perinne jo vuodesta 1892.

Kirjastopäivien lukuja

- 732 osallistujaa
- 32 näytteilleasettajaa
- 63 esiintyjää

Kirjastopäivät järjestettiin Helsingissä Kulttuuritalolla 5.-7.6.2019. Teemoina olivat Ihminen ja kirjasto, Ihminen ja kone sekä Tulevaisuuden työ ja työntekijä.

Kirjastopäivät tarjosivat osallistujille kotimaisia ja kansainvälisiä puhujia sekä alan ainoat ammattimessut. Myös kaikille avoimet Kirjastoseuran työryhmien toteuttamat ammattitapaamiset antoivat osallistujille hyvät mahdollisuudet verkostoitua.

Kirjastoseuran pääyhteistyökumppanina tapahtumajärjestelyissä oli Helsingin kaupunginkirjasto. Päivien aikana useat osallistujat pääsivät tutustumaan uunituoreeseen keskustakirjasto Oodiin.

TURUN KIRJAMESSUT

Turun Kirjamesuille 4.–6.10. Suomen kirjastoseura tuotti oman osaston sekä ohjelman, jonka tavoitteena oli kertoa lukutaidon merkityksestä ja kirjastojen lukutaitoa edistävästä työtä.

Kirjastoseuran ohjelman ”Mitä lukisin? Kirjavinkkejä vauvasta vaariin” juonsi erikoiskirjastovirkailija Henriika Tulivirta Helsingin kaupunginkirjastosta. Mukana olivat kirjavinkkari, kirjastonhoitaja Lauri Seutu Maunulan kirjastosta sekä koordinaattorit Aino-Maria Kangas ja Lotta Luukila Lastenkirjainstituutista.

KUMPPANIYHTEISTYÖTÄ VUONNA 2019

Vuoden kirjastokunta 2019

Kunnalle ja sen kirjastotoiminnalle myönnettävä Vuoden kirjastokunta -palkinto jaettiin vuonna 2019 toista kertaa. Kuntaliiton yhteistyössä Suomen kirjastoseuran kanssa järjestämän kilpailun voittoa tavoitteli 28 kuntaa, joista finaalin valittiin viisi hakijaa. Voittaja ja yleisön suosikki julkistettiin 26.10. Helsingin Kirjamessuilla.

Loppukilpailussa olivat mukana Helsinki, Ii, Kurikka, Mikkeli ja Tampere. Loppukilpailun tuomarina toimi toimittaja ja kirjailija Jenni Pääskysaari.

”Tehtävä oli minulle suuri ilo ja kunnia. Helsinki on ottanut ansiokkaasti paikan suunnannäyttäjänä. Helsinki näyttää mitä kaikkea kirjasto voi tulevaisuudessa olla. Vuonna 2019 Helsinki on nostanut lukemisen ja kirjastot ei vain kunnan vaan koko maan ja jopa maailman puheenaiheeksi”, sanoi Pääskysaari Kuntaliiton tiedotteessa.

Vuoden Kirjastokunta -kilpailun yleisöäänestyksen voitti Kurikka. Suomen kirjastoseura järjesti 4.10.-21.10. verkkoäänestyksen, jossa finalistien keskuudesta valittiin yleisön suosikki.

Lukukampanja työllisti nuoria ja innosti lukemaan uusilla tavoilla

JYVÄSKYLÄN KAUPUNGINKIRJASTOON JYTYN LUKUKAMPANJAN RAHOITUKSELLA PALKATTU OSKAR TUNDERBERG KEHITTI KIRJASTON SOMEKANAVIA. KUVA: JUHO LIUKKONEN

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry myönsi yhteensä 110 000 euroa tukea nuorten lukukampanjaan. Lukukampanja toteutettiin yhteistyössä Suomen kirjastoseuran kanssa.

Kampanjassa palkattiin työttömiä nuoria töihin yleisiin kirjastoihin edistämään lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukemista. Jyty valitsi lukukampanjaan 72 hakemuksesta 22 kirjastoa, joista kukin sai 5000 euroa.

Kampanjan kautta työllistettiin 48 nuorta kirjastoihin eri puolilla Suomea ja työsuhteiden kestot olivat kahdesta kuuteen kuukauteen. Jytyn tietojen mukaan lisäksi kahdeksan nuorta työllistyi kampanjan jälkeen kirjastoihin pidempiaikaisestikin.

Seminaari: Bibliotekspolitik i Sverige och Finland – gemensamma målsättningar och visioner?

Hanasaaren kulttuurikeskuksen järjestämässä kaksikielisessä (ruotsi ja englanti) seminaarissa keskusteltiin Suomen ja Ruotsin kirjastopolitiikasta, erityisesti digitalisaation näkökulmasta.

Osallistujina oli yhteensä 70 kirjastoalan ammattilaista ja eri sidosryhmien edustajia Suomesta ja Ruotsista. Suomen kirjastoseura oli Hanasaaren kulttuurikeskuksen kumppanina tuottamassa ohjelmaa ja viestimässä seminaarista.

Webinaari: Library Leadership and Management – building today’s African public and community library leaders for tomorrow

Suomen kirjastoseura toteutti yhteistyössä Aflian (African Library & Information Associations and Institutions) kanssa webinaarin 26.11.2019. Puhujina olivat Tampereen kirjasto- ja kansalaisopistoyksikön johtaja Pirkko Lindberg ja Vantaan kirjaston kehittämispäällikkö Ritva Nyberg.

Webinaarin osallistui 141 henkilöä 21 maasta: Algeria, Botswana, Egypti, Etelä-Afrikka, Gambia, Ghana, Intia, Indonesia, Kenia, Malawi, Mali, Marokko, Myanmar, Namibia, Nigeria, Ranska, Sambia, Tansania, Uganda, Yhdysvallat ja Zimbabwe.

Edellisten lisäksi Suomen kirjastoseura oli vuoden 2019 aikana mukana kansallisessa Lukuliikkeessä, syksyn Lukuloma-kampanjassa ja Marrakeshin sopimuksen soveltamista koskevan kansainvälisen seminaarin järjestelyissä.

Viestinnän ja tapahtumien tunnuslukuja vuodelta 2019

VIESTINNÄN TUNNUSLUKUJA

Sosiaalisen median seuraajat 2019

Facebook 6587 (5619)

Twitter 2216 (1967)

Instagram 1630 (1326)

Suluissa edellisen vuoden luvut.

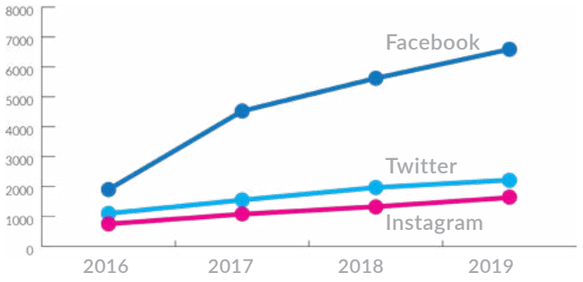

UUTISKIRJEET

Vuonna 2019 uutiskirjeiden tilaajien lukumäärä nousi 918:aan (edellisenä vuonna 836).

KIRJASTOLEHTI

Kirjastolehden teemoja olivat Pohjoismaat, politiikka, koneet ja lukutaito. Lehden viides numero oli tavalliseen tapaan seuran jäsenille tarkoitettu vuosijulkaisu. Lehden merkittävin uudistus oli mainosmyynnin kilpailutus syksyllä. Uudeksi mainosmyyjäksi valittiin tamperelainen yritys nimeltä Saarsalo. Tärkein valintaperuste oli kokemus mainosmyynnin kasvattamisesta ja kokemus digimainonnan kehittämisestä.

Lehden teemojen valinnat onnistuttiin kytkemään ajankohtaisiin kirjastoja koskeviin asioihin. Politiikka-teema tuli eduskuntavaalien alla, kone-teema tuki Kirjastopäivien tarjontaa ja lukutaito-teema liittyi syksyn kirjamessujen tarjontaamme.

Sisällöstä voi nostaa esimerkiksi jutut maailman ensimmäisestä kirjastoautosta, reportaasit Tanskan ja Ruotsin kirjastoista ja Oodin ensimmäisen vuoden tapahtumista. Uusi sarja Yksin kirjastossa perehtyi pienten kirjastojen arkeen, mistä saatiin kiitosta. Henkilöhaastatteluissa olivat muun muassa kirjailijat Kari Hotakainen, Susinukke Kosola ja Astrid Swan.

Lehden levikki säilyi suunnilleen ennallaan noin kuudessa tuhannessa. Lehden mainosmyynti piristyi mainosmyyjänä vuoden verran toimineen Leila Hampaalan ansiosta. Lehden juttuja julkaistiin nettisivuillamme ja jaettiin pääasiassa Facebook-sivullamme. Vuoden 2020 aikana on tarkoitus tarkistaa lehden lukijamäärä ja saada mainosmyyntiin uutta nousua uuden mainosmyyjän avulla.

KIRJASTOLEHDEN KANSIA VUODELTA 2019.

Kirjastolehden toimitus

Kirjastolehden toimitukseen kuuluivat päätoimittaja Ville Vaarneen lisäksi tuottaja Titta Baer ja jäsenet Ilkka Kononen, Leena Elenius, Miika Miettunen, Kaisa Inkeroinen ja Pia Rask-Jussila. Kuluneen vuoden aikana Inkeroinen, Rask-Jussila, Miettunen ja Kononen jäivät pois ja tilalle tulivat Hanna Kaisti, Juho Liukkonen ja Mika Kähkönen.

Videot kehittävät some-näkyvyyttä

Kirjastoseuran tärkein somekanava oli Facebook-sivu, jossa isoin panostus oli Töissä kirjastossa -vlogisarja. Sarjan toimittajana oli kirjastoalan ammattilainen Henriika Tulivirta. Sarja kuvasi kirjaston arkea ja uudenlaisia työn vaatimuksia, kirjastojen tekemään työtä somessa ja lukemisen edistämiseen ja nuorten lukutaidon tukemiseen liittyvää työtä.

Sarjaa kuvattiin Laajasalon, Kallion ja Roihuvuoren kirjaston lisäksi Oodissa. Tarkoituksena oli tuottaa materiaalia, joka innostaisi nuoria hakeutumaan opiskelemaan kirjastoalaa. Vuoden 2020 tavoitteena on hyödyntää videoita entistä paremmin seuran vaikuttamistyössä ja erityisesti nuorten ja opiskelijoiden tavoittamisessa.

Suosituimmat postaukset Facebook-sivuillamme olivat kuva ja teksti Oodin kansainvälisestä kirjastokisan voitosta (80 000 tavoitettua) ja video Antti Rinteestä Mäntsälän kirjastossa (75 000 tavoitettua).

Suomen kirjastoseuran Facebook-sivuille on linkitetty myös ammattialakohtaisia keskusteluryhmiä (mm. Nuortenkirjastotyö, Monikulttuurinen kirjastotyö). Ryhmissä on yhteensä 1400 jäsentä ja niissä välitetään tietoa sekä käydään keskustelua alan ajankohtaisista aiheista.

Jäsenistö, vuosikokous ja työryhmät

JÄSENISTÖ JA VUOSIKOKOUS

Vuoden 2019 lopussa Kirjastoseuralla oli jäseniä 1908, joista henkilöjäseniä oli 1879 ja yhteisöjäseniä 29.

Vuosikokous pidettiin Helsingin Kulttuuritalolla 7.9. Kirjastoseuran hallitukseen varsinaisiksi jäseniksi kaudelle 2020–21 valittiin Nina Sipola, Anni Tormas, Mikko Paajala ja Sirpa Manner. Varajäseniksi vuodelle 2020 valittiin Jarkko Rikkilä, Virpi Lahdensuo ja Kirsi Korhonen.

Vuosikokous päätti hyväksyä Suomen kirjastoseuran sääntöjen muuttamisen siten, että jatkossa seuran vuosikokouksessa on mahdollista käyttää sähköistä järjestelmää esimerkiksi henkilövaalien osalta. Uudistetut säännöt rekisteröitiin PRH:n yhdistysrekisteriin 9.12.2019.

Sähköisen äänestyksen arvioidaan lisäävän kiinnostusta ja osallistumista seuran hallituksen vaaleihin. Sähköistä äänestystä hyödynnetään näillä näkymin ensimmäisen kerran vuoden 2020 vuosikokouksessa.

Mentorointiohjelma tuki jäsenten ammatillista verkostoitumista

Kirjastoseuran toinen mentorointiohjelma käynnistyi yhteistapaamisella helmikuussa 2019 ja päättyi syyskuussa. Ohjelman teemoja olivat kansainvälisyys, johtaminen ja palvelumuotoilu. Ohjelmaan haki 12 aktoria ja kaikille löydettiin mentori.

Mentorointiohjelma oli suunnattu Kirjastoseuran jäsenille, jotka ovat työelämässä. Ohjelma koostui kolmesta yhteisestä teematapaamisesta ja parien kahdenkeskisistä tapaamisista vähintään kuukausittain ohjelman ajan.

Mentorointiohjelmaa oli kehitetty aiemmasta ohjelmasta saadun palautteen perusteella. Teematapaamisten asiantuntijapuheenvuorot saivat positiivista palautetta osallistujilta, kuten myös onnistuneet aktori-mentori -parivalinnat. Ohjelman aikana osallistujille kasvoi oman työn tueksi verkosto kirjastoammattilaisia ympäri Suomen, joiden kanssa yhteydenpito on jatkunut myös ohjelman päätyttyä.

Palautteet ohjelmasta olivat pääosin positiivia ja uusi mentorointiohjelma on suunnitteilla vuodelle 2020.

TYÖRYHMÄT

Asiakaspalvelutyöryhmä

pj. Liisa Saavalainen, Kuopio
Saila Haikonen, Kemijärvi
Anneli Outinen, Vantaa
Katariina Aalto, Turku
Nina Siven, Pornainen
Anni Tormas, Eura
Sanna-Mari Samu, Lieto
Henri Aho, opiskelijajäsen, Turku

- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: Erityiset, ihanat, erilaiset asiakkaat: kohtaamisia kirjastossa, osallistujia 34.*

Esteettömät kirjastopalvelut Esko

pj. Marja Heroja, Oulu
Karoline Berg, Helsinki
Jaakko Tiinanen, Espoo
Paula Hirvonen, Joensuu
Tarja Rajala, Turku
Sari Saarela, Kaarina
opiskelijajäsen Taru Siira, Seinäjoki

- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: Kirjasto muistiystävällisemmäksi! Muistikummituokio-konsepti, osallistujia 25.*

Fiktioryhmä

pj. Marjut Puominen, Espoo
Marika Helovuo
Tuula Luoma, Forssa
Tuula Rautio, Kerava
Tuomas Aitonurmi, Turku
Essi Gruborovics, Raasepori
Henni Laihia, opiskelijajäsen, Turku

KIRJASTOSEURAN JÄSENIÄ KOOLLA TAMMIKUUSSA SUUNNITTELEMASSA VUODEN 2019 TOIMINTAA.
KUVA: VILLE VAARNE

- *Fiktiopäivä Runo! – näkökulmia Lyriikkaan 12.4.2019 Tampereella, n. 45 osallistujaa*
- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: Tiedonhaku ja vinkit, osallistujia 41.*

Kansainvälisyys- ja monikulttuurisuustyöryhmä

pj. Sari Piironen, Hyvinkää
Ulla Pötsönen, Joensuu
Jarno Laakso, Oulu
Katherine Reunanen, Helsinki
Susanna Kolehmainen, Raisio
opiskelijajäsen Emilia Melasuo, Turku

- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: Kirjastot ja Agenda 2030 – kestävä tulevaisuus kirjaston arkityössä, osallistujia 26.*

Kirjastoautotyöryhmä

pj. Sanna Kuosa, Lahti
Teppo Seppinen, Kouvola
Teemu Hiltunen, Turku
Jari Vainiomaa, Saarijärvi
Marja Alatalo, Muonio
Sari Snicker, Pori

- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: Suomen ensimmäinen sähkökirjastoauto – Turun kaupunginkirjaston projekti esittäytyy, osallistujia 10.*

NUORTENKIRJASTOTYÖRYHMÄN JÄSENIÄ.

Koulutus- ja tutkimustyöryhmä

pj. Ritva Hyttinen, Turun ammattikorkeakoulu

Jukka Räisänen, Helsinki

Johanna Vesterinen, Varastokirjasto

Heidi Enwald, Oulun yliopisto

Outi Stenholm, Keudan ammattiopisto

opiskelijajäsen Tiina Kolehmainen,
Oulun ammattikorkeakoulu

opiskelijajäsen Antti Nyqvist,
Turun ammattikorkeakoulu

- *Kirjastopäivillä Ammatillinen speed date -tilaisuus*

Musiikki- ja mediatyöryhmä

pj. Antti Impivaara, Turku
Heli Roisko, Helsinki
Anna Hokkanen, Ulvila

- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: Muuttuva musiikkikirjastotyö, uudet toimintamuodot, osallistujia 19.*

Nuortenkirjastotyöryhmä

pj. Anna Pöyhönen, Espoo

Marjo Mannila, Vantaa

Siina Vieri, Loppi

Emma Vartianen, Turku

Anna Missilä, Sastamala

opiskelijaedustaja Jenni Ahvenainen, Turku

- *ammattitapaaminen Kirjastopäivillä: ” V*tun ämmä” – nuoret kirjastossa häiriöstä asiakkaiksi, osallistujia 58.*
- *Arjen työkaluja nuortenkirjastolaiselle -koulutus 29.11.2019 Vantaalla, n. 50 osallistuja*

Hallinto ja talous

HALLITUS

Hallitus kokoontui kuusi kertaa. Hallituksen puheenjohtajana toimi Silvia Modig, ensimmäisenä varapuheenjohtajana Juha Manninen ja toisena varapuheenjohtajana Laura From.

Muut hallituksen jäsenet olivat Maria Bang, Heidi Karhu, Sirpa Manner, Jukka Räisänen, Nina Sipola ja Minna von Zansen. Varajäsenet olivat Riitta Kangas, Virpi Lahdensuo ja Anni Tormas. Lisäksi informaatiotutkimuksen opiskelija Essi Mäyrä oli hallituksessa opiskelijaedustajana puhe- ja läsnäolo-oikeudella.

TOIMISTON HENKILÖKUNTA

Henkilökuntaa oli vuoden aikana neljä vakituisessa työsuhteessa ja yksi määräaikainen projektisuunnittelija. Kirjastoseurassa työskentelivät vakituisina toiminnanjohtaja Rauha Maarno, viestintäpäällikkö Ville Vaarne, vastaava tuottaja, toimittaja Titta Baer ja järjestösihteeri Riikka Rajala. Määräaikaisena projektisuunnittelijana työskenteli Minna Mohr, jonka työsuhde alkoi 1.3.2019.

TALOUS

Varsinaisen toiminnan kulut olivat vuonna 2019 noin 700 000 euroa. Edellistä vuotta isommat kulut selittyvät Kirjastopäivillä. Vuoden 2019 tuotot muodostuivat opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustuksesta, jäsenmaksuista ja omasta varainhankinnasta. Lisäksi ulkoministeriö rahoitti Libraries for All -kehitysyhteistyöprojektia. Vuoden 2019 tulos on jonkin verran ylijäämäinen, mikä selittyy Kirjastopäivien onnistuneella myynnillä.

Kirjastoseuran tilintarkastajana toimii KHT, JHT Ari Lehto, varalla tilintarkastusyhteisö BDO Oy.

SAADUT AVUSTUKSET JA APURAHAT

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Toiminta-avustus 270 000 euroa
Avustuksesta sai käyttää kansainväliseen toimintaan enintään 22 000 euroa.

Ulkoministeriö

Libraries for All -hanke 110 000 euroa

Suomen Kirjastosäätiö

Avustus kirjastoalan työntekijätutkimukseen 6 000 euroa

KUVASSA EIJA LEIVO JA RAISA ALAMERI-SAJAMA PALKITAAN KIRJASTOPÄIVILLÄ. PALKINNON JAKOI KIRJASTOSEURAN TOIMINNANJOHTAJA RAUHA MAARNO. KUVA: VILLE VAARNE

MYÖNNETYT APURAHAT JA PALKINNOT

Helle Kannila -rahastosta jaettiin apurahoja Kirjastoseuran jäsenille kirjastoalan koti- ja ulkomaisiin opintomatkoihin yhteensä 8 140 €.

Hilkka M. Kauppi -palkinnon sai kirjastopedagogi Raisa Alameri-Sajama. Espoon kaupunginkirjastossa työskentelevä Raisa Alameri-Sajama on pitkän linjan lastenkirjastotyön erityisosaaja, joka toi Suomeen lukukoirat.

Mikko Mäkelä -palkinnon sai Inarin kaupunginkirjaston kirjastotoimenjohtaja Eija Leivo. Leivo on kehittänyt kirjastoa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti neljän vuosikymmenen ajan. Esimerkki hänen tuottamastaan innovatiivisesta kirjastopalvelusta on suullinen äänitearkisto Tarinoiden Inari.

Kiitos kirjasta -mitali myönnettiin vuonna 2019 Satu Vasantolalle teoksesta En palaa koskaan takaisin, luulen. Palkinto jaettiin Keskustakirjasto Oodissa Helsingissä. Kiitos kirjasta -palkinnon perustajat ja jakajat ovat Kirjakauppaliitto ry, Libro ry ja Suomen kirjastoseura ry.

Kansainvälinen työ

Suomen kirjastoseura tekee kansainvälistä työtä alan järjestöjen, International Federation of Libary Associations and Institutions (Ifla) ja European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (Eblida) puitteissa.

Lisäksi pohjoismaiset kirjastoseurat ovat merkittävä yhteistyötaho toiminnan kehittämisen ja tiedonvaihdon kannalta. Kirjastoseura järjesti pohjoismaisten seurojen tapaamisen Helsingissä 17.–18.1.2019.

Kirjastoseura asetti Iflan hallitusvaaliin ehdolle Minna von Zansenin ja hänet valittiin hallituksen jäseneksi. Tämä edistää merkittävästi Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa Iflan uudistumiseen, joka on juuri nyt käynnissä.

Management of Library Associations -jaostossa Standing Committeen jäsenenä on toiminnanjohtaja Rauha Maarno elokuusta 2017 alkaen. Lisäksi Kirjastoseuran jäsen Ulla Pötsönen edusti seuraa Iflan lasten- ja nuortenkirjastojaostossa kauden 2015–2019.

Iflan WLIC-konferenssissa Ateenassa elokuussa Kirjastoseura vastasi Nordic Caucus -ohjelmaosuudesta. Nordic Caucukseen kokoontui 120 pohjoismaista konferenssivierasta.

POHJOISMAISTEN KIRJASTOSEUROJEN EDUSTAJIA KOOLLA HELSINGISSÄ KIRJASTOSEURAN TOIMISTOLLA. KUVA: VILLE VAARNE

LIBRARIES FOR ALL -HANKE KEHITTÄÄ NÄKÖVAMMAISTEN KIRJASTOPALVELUJA TANSANIASSA

Nelivuotinen Libraries for All -kehitysyhteistyöhanke alkoi keväällä 2019. Hanketta toteutetaan Tansaniassa kahdessa kaupungissa, Dar es Salaamissa ja Dodomassa. Tavoitteena on parantaa näkövammaisten ihmisten pääsyä tietoon ja kirjastopalveluihin.

Kirjastoseuralla on projektissa kaksi tansanialaista yhteistyökumppania: Tanzania Library Services Board (TLSB), joka on koko maan yleisistä kirjastoista vastaava organisaatio. Toinen paikallinen kumppani on Tanzania League of the Blind (TLB), kansalaisjärjestö, joka edistää näkövammaisten asemaa Tansaniassa.

Jokaisessa kolmesta kumppaniorganisaatiosta työskentelee projektikoordinaattori. Kirjastoseuran projektikoordinaattorina aloitti maaliskuussa 2019 Minna Mohr. Tansanialaiset koordinaattorit aloittivat toukokuun puolivälissä. TLB:n koordinaattori on Angel Osward, ja TLSB:n koordinaattori Innosencia Joseph. Joseph oli äitiyslomalla loppuvuoden 2019, jolloin häntä sijaisti Nikobiba Kigadye.

Projektissa tarvittavan erityisosaamisen varmistamiseksi Kirjastoseuralla on yhteistyökumppaneina mukana myös kaksi suomalaista tahoa: Vammaiskumppanuus ry sekä Celia, eli kotimainen saavutettavan kirjallisuuden ja julkaisemisen asiantuntijakeskus. Vammaiskumppanuus on vammaisalan kehitysyhteistyön kattojärjestö, ja sen jäsenjärjestöistä Näkövammaisten liitolla on hankkeessa merkittävä asiantuntijarooli.

Projektin taloudellinen tuki saadaan ulkoministeriöstä. Hankkeen kokonaisbudjetti neljän vuoden aikana on 410 811 euroa, josta ulkoministeriön tuki on 380 000 euroa eli 92,5 % kuluista. Ensimmäiselle toimintavuodelle tukea oli myönnetty 110 000 €, josta osa siirtyi käytettäväksi vuonna 2020, koska kirja- ja laitehankintoja ei ehditty vielä vuonna 2019 toteuttaa.

Vuonna 2019 hankkeessa toteutetuista toiminnoista merkittävimmät olivat seuraavat:

1. Työpaja, jossa haarukoitiin näkövammaisten omia toiveita saavutettavan kirjallisuuden ja tarvittavan laitteiston suhteen.
2. Hankkeen seurannan tukemiseksi tehtiin lähtötasoselvitys, jonka toteutti Tansaniassa asuva konsultti Anna-Kaisa Kähkölä.
3. Koulutustilaisuudet, joissa kirjastojen työntekijöille valotettiin vammaisuutta ja erityisesti vammaisten henkilöiden tiedonhankinnan haasteita.
4. Kirjastorakennusten esteettömyyskartoitustyöpajat, joiden osallistujina oli projektikirjastojen henkilökuntaa.
5. Hankkeelle perustettiin vaikuttamistiimi, joka edistää Marrakeshin sopimuksen kansallista toimeenpanoa Tansaniassa.

KIRJASTONHOITAJA MARY JA OPISKELIJA UHURU MCHANGANYIGO SCHOOL FOR DISABLED CHILDREN -KOULUN KIRJASTOSSA. KIRJASTO ON YKSI LIBRARIES FOR ALL -PROJEKTIN KOHTEISTA. KUVA: MINNA MOHR

Hankkeen ensimmäinen seurantamatka Tansaniaan toteutui loka-marraskuun vaihteessa 2019. Matkalla oli mukana Kirjastoseuran edustajana toiminnanjohtaja Rauha Maarno, Vammaiskumppanuuden toiminnanjohtaja Anja Malm, sekä Celiasta saavutettavuusasiantuntija Kirsi Ylänne. Lisäksi Tansaniaan kutsuttiin Keniasta DAISY-konsortion edustaja Martin Kieti sekä Etelä-Afrikan sokeiden kirjastosta Linda Ngaleka, jotka jakoivat omien maidensa ja organisaatioidensa kokemuksia näkövammaisten kirjastopalveluiden järjestämisestä sekä kansainvälisen Marrakeshin sopimuksen toimeenpanoon liittyvästä vaikuttamistyöstä.

Lausunnot, kannanotot ja selvitykset

Kirjastoalan työntekijätutkimus

Kirjastoalan järjestöjen yhteinen kysely kertoi uutta tietoa kirjastojen työntekijöistä. Kirjastoissa työskentelee noin 5000 ihmistä, joista yli 1600 vastasi kyselyyn. Kyseessä on suurin kirjastoalan ammattilaisille tehty kysely.

Kyselyn perusteella kirjastojen työntekijät ovat erittäin tyytyväisiä työhönsä. Vastaajista 90 prosenttia kokee tekevänsä merkityksellistä ja tärkeää työtä sekä tuntee usein innostusta työssään. Lisäksi 92 prosenttia vastaajista kokee olevansa omalla alallaan.

Eniten kirjastoammattilaiset arvostavat työssään ihmisten kohtaamista ja mahdollisuutta olla avuksi. Heille tärkeää on myös tehtävien monipuolisuus ja mahdollisuus työskennellä tiedon ja kirjallisuuden parissa.

Selvityksen perusteella kirjastoammattilaisten työ on murroksessa. Isoimmat muutokset ovat tehtävien lisääntyminen ja monipuolistuminen, henkilöstön väheneminen ja organisaatiomuutokset sekä kasvava yhteistyö muiden tahojen kanssa.

Kirjastojen työntekijät ovat huolissaan kirjastoista. Peräti 72 prosenttia vastaajista on huolissaan kirjaston tulevaisuudesta ja 63 prosenttia on sitä mieltä, että jatkuvat muutokset eivät palvele asiakkaan etua. Kirjastojen ammattilaiset ovat kuitenkin kehitysmyönteisiä. Jopa 77 prosenttia haluaisi olla enemmän ja monipuolisemmin mukana kehittämässä kirjastoa.

Kirjastoissa työskentelee kyselyn perusteella korkeasti koulutettua väkeä. Vastaajista 70 prosentilla on korkeakoulututkinto. Ylempi korkeakoulututkinto on tavallisin koulutustausta alalle.

Vastaajina olivat kuntien yleisten kirjastojen työntekijät, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kirjastojen työntekijät ja erikoiskirjastojen työntekijät.

Kysely suunniteltiin kirjastoalan ammatillisten ja aatteellisten järjestöjen Minerva-ryhmän yhteistyössä ja sen toteutti tutkimusyritys Pentagon Insight. Kyselyn tulokset julkaistiin Kirjastopäivillä 2019.

Muut lausunnot, selvitykset ja julkaisut

4.11.2019 Lausunto eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle koskien hallituksen esitystä HE 29/2019 eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Kirjastoautojen hankintaan kohdennettu lisärahoitus (1 milj. euroa) on tarpeellinen panostus ja toivomme sille jatkuvuutta. Yleisten kirjastojen osalta talousarviosta puuttuu panostus digitaalisten palvelujen kehittämiseen. Esitämme erillisen määrärahan osoittamista yleisten kirjastojen yhteisen e-kirjaston pilotointiin.

10.5.2019 Selvitys sähköisten kirjojen lainaamisesta yleisissä kirjastoissa

EU:n tuomioistuin linjasi Alankomaissa vuonna 2016 käydyssä tekijänoikeuskiistassa, että e-kirjat pitää rinnastaa EU:n lainaus- ja vuokrausdirektiivin nojalla paperisiin kirjoihin. Kirjastoseuran teettämässä selvityksessä asianajaja Joni Hatanmaa selvitti päätöksen mahdollisia vaikutuksia Suomeen.

Toukokuu 2019 Iflan suositukset 0–18-vuotiaiden lasten kirjastopalveluille

Kansainvälisen kirjastoalan järjestön laatimat suositukset on käännetty suomeksi Kirjastoseuran toimeksiannosta toukokuussa 2019.

10.4.2019 Lausunto opetushallitukselle lukion opetussuunnitelman perusteiden luonnoksesta.

Ehdotamme opetussuunnitelmaan lisättäväksi tietoa siitä, miten yleinen kirjasto tai koulukirjasto voi tukea opiskelua. Kirjasto tukee useita opetussuunnitelman luonnoksessa esitettyjä tavoitteita, kuten opiskelijan oikeutta saada opintoihin liittyvää ohjausta, tiedonhankinnan taitojen kehittymistä sekä äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja.

Kaikki edellä mainitut dokumentit löytyvät verkkosivuiltamme **www.suomenkirjastoseura.fi**

Jäsenyydet ja edustukset kokouksissa ja järjestöissä

Järjestö, yhteisö	Aika	Edustaja	
AIKAKAUSLEHTIEN LIITTO	2017–	Ville Vaarne	
Kirjastopalvelu Oy	2018–	Riikka Rajala	hallitus: Silvia Modig & Rauha Maarno
FINGO (ent. Kepa)	2019–	Minna Mohr	
FinnOA (ent. Kepa)	2008–	Petri Tonteri	
KARL–ERIK HENRIKSSONIN RAHASTO	2018–20	Jyrki Tirronen, Rauha Maarno, Kirsi Salminen	
KIITOS KIRJASTA -palkintolautakunta	2011–	Marika Helovuo ja Tuomas Aitonurmi	
KULTTUURI-, MIELIPIDE- JA TIEDELEHTIEN LIITTO KULTTI ry	2017–	Ville Vaarne	
KULTTUURIA KAIKILLE RY	2015–	Riikka Rajala	
LASTENKIRJAINSTITUUTTI	2013–	Irmeli Isokivijärvi, Hämeenlinna	
LUKUKESKUS ry	2011–	Anne Ojanperä hallitus: Titta Baer (2016–)	
MEDIAKASVATUSKESKUS METKA RY	2011–	Titta Baer hallitus: Anne Heinonen	
MINERVA-yhteistyöryhmä	2015–	Rauha Maarno, Titta Baer	
OIKEUS OPPIMISEEN -NEUVOTTELUKUNTA	2017–	Minna von Zansen	
POHJOLA-NORDEN ry		edustaja valitaan kokouspaikkakunnalta	
SELKOASIAIN NEUVOTTELUKUNTA	2019	Sari Saarela	
SELKOKIRJATYÖRYHMÄ	2018–19	Eeva Paunonen, Helsinki	
SUOMEN MUSIIKKIKIRJASTOYHDISTYS – SUOMEN IAML-SEKTIO ry	2013–	Yhdyshenkilö Jarkko Rikkilä	
SUOMEN TEKIJÄNOIKEUDELLINEN YHDISTYS	2017–	Ville Vaarne	
TURUN KIRJAMESSUTOIMIKUNTA	2018–	Titta Baer	
VUODEN KAUNEIMMAT KIRJAT	2018–	Eila Rämö, Helsinki	

SUOMEN KIRJASTOSÄÄTIÖ

Sirpa Manner	2019–2021 (1. kausi)
Heidi Karhu	2019–2021 (1. kausi)
Mervi Hietanen	2017–2019 (1. kausi)
Pirkko Lindberg	2018–2020 (1. kausi)
Ulla Virranniemi	2018–2020 (1. kausi)
Kaisa Hypén	2017–2019 (2.kausi)
Anneli Ketonen	asiamies 18.1.2017 alkaen

Ansiomerkit

SUOMEN KIRJASTOSEURAN KULTAINEN ANSIOMERKKI

KIRJASTOTYÖSTÄ 17 kpl:

Anna Kankaanpää, Kuusamo

Hannu Sulin, Helsinki

Helena Raunio, Kuusamo

Irmeli Koivisto, Jyväskylä

Jorma Pihlajamäki, Pieksämäki

Juha Nelimarkka, Alajärvi

Juhani Kauppiselle, Jyväskylä

Kaija Alajuuma, Kuusamo

Malla Lappalainen, Tampere

Markku Mäkelä, Kuusamo

Ritva Niemeläinen, Kuusamo

Ritva Sailas, Nivala

Sari Männikkö, Kuusamo

Sirkku Kiikka, Tampere

Tarja Ranta, Tampere

Tuija Hirjola, Tampere

Ulla Peuralalle, Jyväskylä

SUOMEN KIRJASTOSEURAN HOPEINEN ANSIOMERKKI

KIRJASTOTYÖSTÄ 6 kpl:

Anja Riikonen, Kuusamo

Marja Ylisoivio, Kuusamo

Markku Alajuuma, Kuusamo

Minna Råberg, Kuusamo

Teemu Kyllönen, Kuusamo

Virpi Naumanen, Varkaus

LUOTTAMUSTOIMESTA 1 kpl:

Jaana Savela, Seinäjoki

Suomen kirjastoseura ry

RUNEBERGINKATU 15 A 6
00100 HELSINKI
+ 358 44 522 2941
INFO@FLA.FI

SUOMENKIRJASTOSEURA.FI

FACEBOOK: HTTP://FB.COM/KIRJASTOSEURA

TWITTER: @KIRJASTOSEURA

OSOITA TUKESI KIRJASTOLLE, LIITY JÄSENEKSI:

HTTP://SUOMENKIRJASTOSEURA.FI/LIITY